

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Markovej a členiek senátu JUDr. Dariny Ličkovej a JUDr. Júlie Horskej, v právnej veci žalobcu: **M., a.s., P.B.**, IČO: X., zast. JUDr. P.S., advokátom so sídlom M.B. proti žalovanému: **1/ Ing. J.K.**, nar. X., 0X., zast. JUDr. M.M., advokátom so sídlom H.P., **2/ M.H.**, nar. X., D.S., **3/ Ing. V.**, nar. X., N.S., **4/ K.**, nar. X., K.S., zast. JUDr. M.T., advokátom so sídlom S.S., **5/ S., s.r.o., P.S.**, IČO: X., zast. JUDr. M.T., advokátom so sídlom S.S., **o zaplatenie 9 550 750,30 Sk s prísl.**, na odvolanie žalobcu, žalovaného 1/, 3/ a 4/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 30. apríla 2008, č. k. 6 Cb 1040/1996-1027 a o odvolaní žalovaného 1/ proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach zo 6. októbra 2008, č. k. 6 Cb 1040/96-1086, takto

r o z h o d o l:

Napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 30. apríla 2008, č. k. 6 Cb 1040/96-1027 sa **p o t v r d z u j e**.

Žalovaní 1/, 3/ a 4/ sú povinní zaplatiť žalobcovi na účet zástupcu náhradu trov odvolacieho konania, každý vo výške 578,69 Eur.

Žalovanému 5/ sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

Napadnuté uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo 6. októbra 2008, č. k. 6 Cb 1040/96-1086 sa **p o t v r d z u j e**.

O d ô v o d n e n i e:

Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 30. apríla 2008, č. k. 6 Cb 1040/1996-1027 zaviazal žalovaných v 1/ až 4/ rade zaplatiť žalobcovi každý sumu 1 000 000 Sk, žalobu proti žalovanému v 5/ rade a v prevyšujúcej časti zamietol. Zároveň zaviazal žalovaných v 1/ až 4/ rade zaplatiť žalobcovi trovy konania spoločne a nerozdielne v sume 1 154 866 Sk.

Žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému v 5/ rade trovy konania v sume 607 200 Sk.

Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa vyplýva, že právny predchodca žalobcu - S., a.s. si uplatnila proti siedmim žalovaným (terajší piati žalovaní a právnické osoby G., s.r.o., S. a N., s.r.o., S.) nárok na zaplatenie sumy 9 548 890,30 Sk s 28% úrokom od 27. apríla 1996 do zaplatenia, zaplatenie sumy 3 495 323,60 Sk (nesplatené úroky, sankčné úroky z omeškania, splátky istiny a riadnych úrokov za čas od 31. augusta 1994 do 26. apríla 1996) a sumu 2 990 Sk (nezaplatenie sadzobníkových poplatkov za vedenie účtu a uhradené súdne poplatky za výpisy z registra).

Krajský súd vylúčil na samostatné konanie nárok uplatnený proti spoločnosti G., s.r.o. a uznesením z 30. novembra 2006 zastavil konanie voči žalovanému v 6/ rade.

Predmetom konania v konaní sp. zn. 6 Cb 1040/96 je nárok veriteľa - žalobcu proti ručiteľom, pričom ručiteľia - žalovaní v 1/ až 4/ rade prevzali ručiteľský záväzok po 1 mil. Sk a ručiteľ - žalovaný v 5/ rade ručiteľský záväzok do výšky 5 mil. Sk.

Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 5. novembra 1999 zamietol žalobu voči žalovaným v 2/ až 7/ rade a vylúčil na samostatné konanie žalobu voči žalovanému v 1/ rade.

Uznesením Najvyššieho súdu SR zo 16. júna 2000, č. k. 7 Obo 74/2000-250 bol rozsudok Krajského súdu v Košiciach zrušený, pričom Najvyšší súd SR konštatoval, že bol nesprávny záver súdu prvého stupňa, ak zamietol súd I. stupňa žalobu z dôvodu neplatnosti úverovej zmluvy. Skonštatoval, že záväzok z úverovej zmluvy zo zákona prešiel

na spoločnosť, a to okamihom jej vzniku a s účinnosťou ex tunc. Keďže je platná úverová zmluva, v nadväznosti na ňu sú platné aj ručiteľské záväzky ďalších žalovaných (ručiteľov).

Prvostupňový súd doplnil dokazovanie v zmysle pokynov odvolacieho súdu a zistil nasledovné skutočnosti:

Medzi právnym predchodcom žalobcu a obchodnou spoločnosťou G., s.r.o. (v čase od založenia do vzniku spoločnosti) došlo k uzatvoreniu úverovej zmluvy na sumu 10 mil. Kčs pri úrokovej sadzbe + 2,5% nad základnú sadzbu ročne s lehotou splatnosti 30. novembra 1998 za účelom použitia úveru na výstavbu malých vodných elektrární.

Predmetná zmluva o úvere má celkom osem dodatkov, ktorými došlo k vyhláseniu o ručiteľskom záväzku zo strany ručiteľov Ing. J.K., M.H., Ing. V.B. a K.S., pričom u každého je slovná formulácia - „vo výške 1 mil. Kčs preberá ručiteľ podľa § 303 a § 312 Obch. zák. ručenie za včasné a úplné zaplatenie tohto úveru vrátane úrokov do výšky prijatého ručiteľského záväzku“.

Dodatkom č. 6 z 29. februára 1993 ručiteľ S., s.r.o., S. obsahuje vyhlásenie o ručiteľskom záväzku, z ktorého vyplýva, že vo výške 5 mil. Sk preberá ručiteľ ručenie za včasné a úplné zaplatenie tohto úveru, vrátane úrokov do výšky prijatého ručiteľského záväzku.

Vyhlásenie o ručiteľskom záväzku z 11. júna 1993 (dodatok č. 7 úverovej zmluvy) obsahuje zhodný text o výške 5 mil. Sk, kde prebral záväzok ručiteľ N., s.r.o., S. do výšky ručiteľského záväzku.

Úver bol čerpaný v celkovej sume 9 998 890,30 Sk.

Čerpanie bolo poskytnuté na základe 22 účtovných dokladov za obdobie od 30.12.1992 do 15.9.1993. Veriteľ odstúpil od predmetnej úverovej zmluvy k 26. aprílu 1996, keďže dlžník sa dostal so splátkou úrokov do omeškania.

Zo zmluvy o osobitnom režime disponovať s prostriedkami na bežnom účte, uzatvorenej 19. januára 1994 medzi veriteľom a dlžníkom vyplýva aj skutočnosť, že veriteľ je oprávnený odmietnuť vydanie súhlasu na čerpanie úveru aj v prípade, ak podnikateľ účel platby veriteľovi nepreukázal. Súd prvého stupňa zistil, že v rámci návrhu na poskytnutie úveru boli špecifikované podmienky pre poskytnutie úveru a spôsob previerok a kontrol na zabezpečenie účelu úveru (raz ročne je potrebné predložiť účtovnú závierku a daňové priznanie dlžníka a osobné kontroly raz ročne v predmetnej firme).

Odvolací súd už skonštatoval, že uzatvorená úverová zmluva je platná, a preto sú platné aj ručiteľské vyhlásenia.

Doplneným dokazovaním nedošlo k žiadnym podstatným zmenám, ktoré by zmenili pôvodnú skutkovú situáciu.

Súd prvého stupňa nezistil žiadne skutočnosti preukazujúce jednoznačne pravdivosť tvrdení žalovaných o tom, že došlo k omylu pri uzatváraní úverovej zmluvy. Prvostupňový súd dospel k záveru, že nebola preukázaná žiadna skutková okolnosť preukazujúca nepochybné, že je zmluva neplatná pre obchádzanie zákona.

Náležitosti zmluvy o úvere v obchodnoprávných vzťahoch upravujú ust. §§ 497 - 507 Obch. zák. Zmluva o úvere zakladá absolútny obchodný záväzkový vzťah (§ 261 ods. 3 písm. d) Obch. zák.).

Pri poskytnutí peňažných prostriedkov pri účelovom úvere (§ 501 ods. 2, 507 Obch. zák.) obmedzenie použitia úverových prostriedkov na konkrétny účel môže vyplývať len z úverovej zmluvy. Dohodnutý účel potom ovplyvňuje celý záväzkový vzťah.

Nevyužitie zákonnej možnosti veriteľa pri účelovom úvere obmedziť poskytovanie peňažných prostriedkov iba na dohodnutý účel, ktorý vyplýva z úverovej zmluvy, môže umožniť požitie finančných prostriedkov dlžníkovi na iný než dohodnutý účel, čo nie je možné považovať pri výkone práva veriteľa voči ručiteľovi na úhradu nevráteného úveru za súladné so zásadami poctivého obchodného styku. Ručiteľ nemohol vplývať na zvolený postup veriteľa pri poskytovaní finančných prostriedkov dlžníkovi spôsobom, ktorý umožní účelový úver použiť dlžníkom na iný než dohodnutý účel.

Na ručenie v obchodno-záväzkových vzťahoch sa aplikuje výlučne úprava Obchodného zákonníka, ktorá je úpravou komplexnou.

Právny vzťah ručenia je konštruovaný ako vzťah akcesoristický, závisí od existencie záväzku dlžníka na určité plnenie veriteľovi.

Vzniká na základe vzťahu medzi veriteľom a dlžníkom ako zabezpečovací mechanizmus.

Úprava obsiahnutá v Obch. zákonníku má kogentnú povahu.

Keďže ručenie je upravené osobitne pre oblasť obchodno-záväzkových vzťahov a pre oblasť občianskoprávných vzťahov, znamená to, že použitie úpravy Občianskeho zákonníka na vzťahy medzi podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti neprichádza do úvahy.

Konanie všetkých subjektov v obchodno-záväzkových vzťahoch limitujú zásady obchodného práva, ktoré majú morálnu a právnu relevanciu. Jednou z týchto zásad je zásada poctivého obchodného styku, ktorá súvisí so zásadou dobrých mravov.

Podľa názoru súdu je možné konštatovať, že pri nerešpektovaní interných predpisov veriteľa (ako peňažného ústavu), ktoré upravujú postup pri poskytovaní účelového úveru,

ak vznikne situácia, že veriteľ neobmedzil poskytnutie peňažných prostriedkov iba na plnenie záväzkov dlžníka v súvislosti s dohodnutým účelom (§ 501 ods. 2, § 507 Obch. zák.) a je to jedna z výrazných okolností, ktoré zavinieli, že pohľadávku nemôže aspoň čiastočne uspokojiť dlžník, nemôže požívať veriteľ súdnu ochranu pri uplatnení svojho nároku proti ručiteľovi, lebo je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku v zmysle § 265 Obch. zák.

Prvostupňový súd z dokazovania mal za preukázané, že peňažný ústav dôsledne nerešpektoval interný postup (najmä body 18, 24 a 25 zásady poskytovania úverov fyzickým a právnickým osobám), čím umožnil dlžníkovi použiť účelový úver na iný než dohodnutý účel, pričom ručiteľ nemohol vplývať na takto zvolený postup veriteľa pri poskytovaní finančných prostriedkov dlžníkovi.

Z účtovných dokladov vôbec nevyplýva, že na dohodnutý účel bola použitá poskytnutá suma 1 000 000 Kčs, ani že zálohovité platby v sumách 2 000 000 Sk (pre S.) a suma 3 000 000 Sk (záloha pre firmu G.) boli použité dlžníkom na stanovený účel.

Poskytnutá záloha 5 000 000 Sk + použitá suma 1 000 000 Sk neboli vyúčtované a nie je zrejmé, na čo boli použité.

Finančné prostriedky bolo možné získať od dlžníka, keďže tento získal 7 100 000 Sk predajom rozostavanej stavby, malej vodnej elektrárne v roku 1998, ktorú sumu si ponechal a nesplatil dlh veriteľovi.

Prvostupňový súd mal za to, že sú splnené podmienky aplikácie ust. § 265 Obch. zák. len vo vzťahu medzi žalobcom (veriteľom) a ručiteľom v 5/ rade (nepriзнание súdnej ochrany). Preto bola zamietnutá žaloba vo výške 5 mil. Sk voči tomuto žalovanému.

U ďalších ručiteľov neboli splnené podmienky pre aplikáciu § 265 Obch. zák. Ide o fyzické osoby, ktoré neboli len ručiteľmi, ale boli zároveň spoločníkmi, aj spoločnými konateľmi dlžníka.

Preto každý z týchto ručiteľov zodpovedá do výšky 1 000 000 Sk (žalovaný 1/ až 4/).

Súd prvého stupňa zamietol žalobu v časti prevyšujúcej sumu 9 000 000 Sk, pretože ručenie bolo dané súhrne u žalovaných len do tejto výšky.

O trovách konania rozhodol prvostupňový súd podľa ust. § 142 ods. 1 O.s.p. a priznal ich úspešnému účastníkovi, t. j. žalovanému v 5/ rade, ktorému má nahradiť trovy konania žalobca a žalobcovi vo vzťahu k žalovaným 1/ až 4/.

Proti tomuto rozsudku sa v zákonom stanovenej lehote odvolali žalovaní v 1/, 3/ a 4/ rade a žalobca.

Žalovaní v 1/ a 3 rade v odvolaní uviedli, že v konaní nebolo preukázané, že v konaní nešlo o obchádzanie bankových predpisov a takéto konanie možno považovať za konanie proti pravidlám poctivého obchodného styku (§ 265 Obch. zák.).

Súd prvého stupňa pochybil, keď konštatoval, že použitie § 549 Obč. zák. nie je možné v danom prípade aplikovať, keďže ide o obchodnoprávny vzťah, lebo žalovaní prebrali záväzok ako občania - fyzické osoby a nie ako podnikatelia.

Preto navrhli, aby rozsudok súdu I. stupňa bol vo vzťahu k žalovaným 1/ a 3/ zmenený tak, že žaloba bude zamietnutá.

Žalovaný v 4/ rade v odvolaní navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a vo vzťahu k žalovanému 4/ žalobu zamietol.

Ako dôvody uviedol, že ako jediný zo spoločníkov obchodnej spoločnosti G., s.r.o. z nej v krátkej dobe po založení a vzniku vystúpil. Nikdy nebol v tejto spoločnosti zamestnaný a nikdy ju ako konateľ voči tretím osobám nezastupoval. Má za to, že tak ako u ručiteľa - žalovaného v 5/ rade, tak aj u odvolateľa sú splnené podmienky aplikácie ust. § 265 Obch. zák.

Žalobca vo svojom odvolaní napadol výrok súdu prvého stupňa v jeho 2. časti, ktorým bola žaloba voči žalovanému v 5/ rade zamietnutá a vo výroku 4), ktorým bol zaviazaný na náhradu trov konania žalovanému v 5/ rade.

Navrhol, aby odvolací súd predmetný rozsudok zmenil tak, že žalovanému v 5/ rade uloží povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5 000 000 Sk, ako aj nahradiť mu trovy konania.

V prípade potvrdenia rozsudku súdu prvého stupňa si uplatnil trovy odvolacieho konania a zároveň požiadal, aby odvolací súd vo výroku svojho rozhodnutia pripustil dovolanie.

Žalobca svoje odvolanie odôvodnil tým, že banka v predmetných prípadoch poskytla úverové prostriedky oproti riadnym účtovným dokladom, čím si splnila svoju povinnosť v zmysle § 497 Obch. zák.

Žiadny interný predpis banky nemohol zabrániť prípadnému falšovaniu účtovných dokladov predkladaných obligačným dlžníkom na ich preplatenie pri čerpaní úveru, resp. ďalšími machináciami dlžníka v spolupráci s dodávateľmi pri použití už poskytnutých finančných prostriedkov.

Taktiež odvolateľ poukázal na neúmernú dĺžku konania v pomere k zložitosti právnej veci, čím spôsobil, že žalobca sa nemohol uspokojiť prednostne z majetku obligačného dlžníka.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) prejednal odvolania žalovaných 1/, 3/ a 4/ a žalobcu podľa ust. § 212 ods. 1, 2 O.s.p. bez nariadenia pojednávania v súlade s ust. § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k názoru, že odvolaniam odvolateľov nie je možné vyhovieť.

Odvolací súd konštatoval, že súd prvého stupňa vykonal vo veci rozsiahle dokazovanie, z ktorého vyvodil skutkovo a právne správne závery, s ktorými sa odvolací súd stotožnil.

Námietku žalovaných v 1/ a 3/ rade, že súd prvého stupňa ručiteľský záväzok tých ručiteľov posudzoval podľa Obchodného zákonníka, vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodnú.

Zmluva o poskytnutí účelového úveru bola uzatvorená medzi veriteľom (S.) a obchodnou spoločnosťou G., s.r.o.

Inštitút ručenia má povahu akcesorického právneho vzťahu, je závislý na existencii záväzku dlžníka na určité plnenie veriteľovi. Úlohou ručenia je garantovať účel základného (primárneho) veriteľsko-dlžníckeho vzťahu.

Vznik ručenia je viazaný na vyhlásenie ručiteľa dané veriteľovi, že ho uspokojí, ak dlžník voči nemu nesplnil určitý záväzok (§ 303 Obch. zák.).

Vyhlásenie musí byť v písomnej forme.

Esenciálnymi náležitosťami právne relevantného vyhlásenia sú:

- a) záväzok uspokojiť veriteľa, ak dlžník voči nemu nesplní svoj záväzok,
- b) adresné určenie dlžníka a identifikácia zabezpečovacieho záväzku čo do obsahu a rozsahu.

Odvolací súd je názoru, že ručiteľ vstupuje do nesplneného záväzku dlžníka splniť účel základného veriteľsko-dlžníckeho vzťahu za dlžníka, a preto ručenie sa má odvíjať od základného vzťahu. V danom prípade išlo o vzťah uzatvorený podľa Obchodného zákonníka.

O námietke žalovaného v 4/ rade, že i na neho by sa malo vzťahovať ust. § 265 Obch. zákonníka, vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodnú.

Vychádzal pritom z výpisu z obchodného registra spoločnosti G., s.r.o. a postavenia žalovaného v 4/ rade v tejto spoločnosti.

Žalobca namietal, že pri poskytovaní úveru postupoval v súlade s uzatvorenou úverovou zmluvou.

Odvolací súd poukazuje v podrobnostiach na závery súdu prvého stupňa, s ktorými sa stotožňuje, že veriteľ zanedbal svoju povinnosť vyplývajúcu mu z úverovej zmluvy, ako aj jeho vlastných interných predpisov, a preto k jeho námietke nemohol prihliadnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dôvody vedúce k napadnutému rozhodnutiu súdu prvého stupňa považoval za vecne správne, a preto napadnutý rozsudok podľa ust. § 219 ods. 1, 2 O.s.p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa úspechu účastníkov v odvolacom konaní v zmysle ust. § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že zaviazal žalovaného 1/, 3/ a 4/ zaplatiť žalobcovi trovy odvolacieho konania, a to každého vo výške 578,69 Eur.

Keďže žalovanému v 5/ rade trovy odvolacieho konania nevznikli, odvolací súd mu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Krajský súd v Košiciach uznesením zo 6. októbra 2008, č. k. 6 Cb 1040/1996-1086 nepriznal Ing. J., nar. X., bývajúcemu v M., oslobodenie od súdnych poplatkov, keď dospel k názoru, že žalovaný 1/ nie je nemajetný, takže s prihliadnutím k jeho majetkovým právam a výške súdneho poplatku za odvolanie, oslobodenie od súdnych poplatkov nie je dôvodné.

Proti tomuto uzneseniu podal odvolanie žalovaný 1/ - Ing. J.K. a uviedol, že odvolateľ je len spoluvlastníkom nehnuteľností nepatrných častí, a preto je tento majetok nepoužiteľným zdrojom na zaplatenie súdneho poplatku. Taktiež poukázal na skutočnosť, že odvolateľ je ťažko zdravotne postihnutý s preukazom ZŤP a nevyhnutne pre svoj život potrebuje vozidlo F..

Súd prvého stupňa dôkladne zistil majetkové pomery odvolateľa, ale úplne nesprávne ich vyhodnotil.

Navrhol preto napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušiť a návrhu vyhovieť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) prejednal odvolanie odvolateľa podľa ust. § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia pojednávania v zmysle ust. § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k názoru, že odvolaniu žalovaného v 1/ rade nie je možné vyhovieť.

Podľa ust. § 138 ods. 1 O.s.p. súd môže na návrh priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Zákon pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov vyžaduje splnenie oboch podmienok uvedených v § 138 ods. 1 O.s.p., t. j. že to majetkové pomery účastníka odôvodňujú a že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že odvolateľ je vlastníkom mnohých nehnuteľností, a preto vyvodil správny právny záver, že v danej veci nebola splnená

jedna z podmienok vyžadovaná pre oslobodenie od súdnych poplatkov, a to že k takémuto rozhodnutiu súdu odôvodňujú majetkové pomery odvolateľa.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa v zmysle § 219 ods. 1, 2 O.s.p. ako vecne správne potvrdil.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 18. júna 2009

JUDr. Anna Marková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: M.